

BRAUNNÉ FODOR ZSUZSANNA

ISTENES VERSEK ÓRAI ELEMZÉSE
AZ ALSÓ TAGOZATBAN

Savio Szent Domonkos Katolikus Általános Iskola
Békéscsaba

2002.

BEVEZETÉS

Jeligémet a pályázati kiírásban foglaltak miatt nem vethetem le, de annyit le szabad, s talán le is kell írnom, hogy egy vidéki város katolikus iskolájában dolgozom. Intézményünk közel tíz éves „közelmúlttal” bír, magam majdnem tizenöt éve vagyok gyakorló tanítónő.

Örömmel köszönöm meg a KPSZTI hiánypótló pályázati kiírását. A továbbképzések, értekezletek rendszeres résztvevőjeként úgy tapasztaltam, nagy igény a katolikus iskolákban dolgozó pedagógusok körében a szakmaiság elmélyítése, amelynek egyik kiváló lehetősége ez a pályázat.

Mindegyik téma felkeltette érdeklődésemet, de végül az istenes versek tanítása mellett döntöttem. Elsősorban azért, mert magam is nagy versrajongó vagyok. A versek szeretetét édesapámtól örököltem, hozzá hasonlóan rímfaragással is próbálkoztam, próbálkozom. Másodsorban azért döntöttem e téma mellett, mert ennek látom leginkább praktikus hasznát.

A versek keresése közben magam is megdöbbentem, mennyi kincs van még, ami csendben lapul, s várja, hogy felfedezzék. A megtalált versek közötti válogatásnak többféle szempontja is lehetséges: elképzelhető a tematikus válogatás, egy-egy ünnephez, témához kapcsolódva, vagy lehet egy-egy adott költő istenes verseit elemezni. Én inkább arra törekedtem, hogy többféle témájú versek feldolgozását mutassam be, több évfolyam számára válogassak különböző nehézségű verseket. A választott verseket a jelenlegi osztályomban használt, az Apáczai Kiadó által kiadott Hétszínvirág és Hétszínvilág könyvek témaköreibe, az azokban kínált szövegek közé illesztettem be.

Hogyan tanítsunk istenes verseket az alsó tagozaton? Véleményem szerint ezt óratervezetekkel lehet leginkább megmutatni. Mivel óratervezeteket készítettem, a pályázat kiírásának formai követelményeit nem tudtam maradéktalanul betartani. Bízom abban, hogy – mivel a tervezetknél egy-egy oldalt nem lehetett maradéktalanul teleírni – ez kiegyenlítődik, s nem okoz problémát, hogy a terjedelem oldalszámra több, mint harminc. A tervezetben zárójellel jelöltem azokat a részeket, amelyekben a gyerekek válaszai, megnyilatkozásai vannak. Ezeket helyenként üresen hagytam, ez azt jelzi, hogy a válasz vagy egyértelmű, vagy nehezen leírható a gyerekek reagálása. A gépelés is saját munkám.

Bízom benne, hogy a téma kidolgozása nemcsak önmagam számára volt hasznos, hanem az ezer éves magyar katolikus iskolát gazdagítom vele.

I. A VERS MEGKÖZELÍTÉSE

Juhász Orsolya szerint: „A verstanítás legnehezebb mozzanata az élmény megragadása, és megfogalmazása. Kulcsot kell találnunk a vershez. Néha sok, néha csak egyetlen kulcs nyitja ki a versvilágot. Művenként kell mérlegelnünk a megközelítési módot. Különösen, ha élményközpontú akar lenni a verstanítás.”

Hol keressük a versvilágot nyitó kulcsokat?

I. 1. AZ ELSŐ KULCS – A TANTERVI KÖVETELMÉNYEK

A kulcs megtalálásához vezető úton az első teendő, hogy a tanító elemezze a verset saját maga számára. Az elemzetteket vesse össze a tantervi követelményekben foglaltakkal, azzal, hogy hol tart most konkrétan a tanítás-tanulás folyamatában, melyek a céljai, mit kíván elérni.

A jelenleg 1–4. évfolyamra járó tanulókra érvényes tantervi követelményeket, célokat, felada-tokat az iskolák helyi tantervei és helyi kerettantervei határozzák meg. Tömören megfogalmazva, iskolánkat tekintve ez az alábbiakat jelenti a 4. évfolyam végéig:

- A tanulók legyenek képesek a vers és a prózai mű megkülönböztetésére.
- Ismerjék fel a versek hangulatát, értelmezzék mondanivalóját.
- Tudják tapssal, mozgással megjeleníteni a vers ritmusát, ismerjék a rímet.
- Tudják a verseket a tartalmuknak megfelelő módon olvasni.
- Tudjanak fejből legalább hat verset, versrészletet.

A jelzők, a hasonlat, a megszemélyesítés, az allegória, az alliteráció, az ismétlés, a fokozás és egyéb költői eszközök tanítása az alsó tagozaton lehetséges, de nem szükséges, a továbbhaladáshoz nem nélkülözhetetlen minimumkövetelmény.

A magyar nyelv és irodalom tanításának más feladatai, követelményei kiegészítik a versfeldolgozással kapcsolatosakat, például:

- A tanulók legyenek képesek az olvasottakat tömören, lényeglátóan összegezni.
- Legyenek képesek az olvasottakról saját véleményüket kifejezni.
- Legyenek képesek lexikonok, szótárak segítségével az ismeretlen kifejezések megértésére.
- Jelenítsenek meg helyzeteket, benyomásokat, élményeket mozgással.
- Találják meg a versélménynek megfelelő zenét.
- Kapcsolódjanak be párbeszédet tartalmazó versek szerepek szerinti értelmező olvasásába.
- Cselekménnyel rendelkező verset értelmezés után dramatizáljanak.

Az istenes, vagyis Istenről, Istenhez szóló versek tanítása azonban véleményem szerint sem az alsó tagozaton, sem máshol nem merülhet ki azzal, hogy költészeti ismereteket tanítunk, e versek feldolgozásának nem is ez az elsődleges célja, hanem hogy Istenhez vezessen minket és tanítványainkat.

Bátran megtehetjük tehát, hogy nem teljes részletességgel, nem mindig bonyolódunk bele az elemzésbe, hanem egyszerűen engedjük, hogy gyermekeink „csak úgy”, élvezzék a verset. Hangsúlyozom azonban, hogy nem minden vers tanításakor járunk el így, s ez a szabadság nem jelenti azt, hogy a költészeti, irodalmi ismeretek tanítását mellőzzük.

I. 2. A MÁSODIK KULCS – A TANÍTÓ SZEMÉLYISÉGE

A versvilágot nyitó kulcsot a tanító kezében is kereshetjük. Kevésbé lesz munkánk sikeres, ha egy tőlünk távol álló verset akarunk elemezni, csak azért, mert meg akarunk felelni a tantervi követelményeknek, vagy mert aktuálisan, pillanatnyilag hasznosnak látszik. Mielőtt tanítjuk, már legyen a vers a „miénk”.

Az istenes versek tanításához elengedhetetlen a teológiai, biblikus műveltség. Látogassunk hittanórákat, tanulmányozzuk a hittan tanterveket, ötleteket, segítséget kaphatunk belőlük. Fontos azonban, hogy a versek feldolgozása magyar nyelv és irodalom órán történik, a tanító az tanító, nem pedig hitoktató. Ne mondjunk semmi olyat a gyerekeknek, amit később ki kell javítanunk, pontosítanunk kell, azzal csak ártanánk.

Sok szépet, jót adhatunk tanítványainknak, lehetünk eredményesek és sikeresek, de ha mi nem tapasztaltuk meg, mi a kegyelem, milyen élmény a szentáldozás, a szentgyónás, nem tudunk hitelesen beszélni erről és nem érzük el igazi célunkat.

Miközben adunk, mi is kapunk. A gyerekek ámulatba ejtő őszinteséggel nyílnak meg és be-szélnek kudarcaikról és örömeikről, sikereikről és félelmeikről. Ezek értékes információkat jelentenek számunkra.

Nem követelmény a tanítóval szemben, hogy kívülről tudja a verset, amelyet tanít, de biztos mindenkinek vannak kedvencei, amiket sokszor olvasott, annyiszor, hogy már meg is tanulta. Azok a tanítók, akik még azt is megteszik, hogy fejből megtanulják a verset, figyelhetnek a gyerekek arcára, testére, és meta-kommunikációs jeleiken is leszűrhetik, milyen hatást érnek el neveltjeiken.

I. 3. A HARMADIK KULCS – NEVELTJEINK

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, kik azok, akiket a versek világába be akarunk vezetni. A kisiskoláskor kezdetén bekövetkező testalkati változásokkal egy időben a központi idegrendszerben is ugrásszerű változás jön létre. E változás a lelki fejlődés minden területére hat.

A szem és a kéz fokozatosan tökéletesedő, finomodó együttműködésének köszönhetően a kisiskolások újszerű észlelő magatartást tanúsítanak, mely egyre jobban függetlenedik az érzelmeiktől, egyre tárgyilagosabb lesz. Fantáziájuk képszerű és konkrét. A fogalmi gondolkodás alapját képező tér-idő szemlélet is fejlődik.

A gyermek emlékezetére a szemléletes individualizmus és a mechanikus bevéésből a logikus bevéés felé haladás lesz jellemző. Különösen látási emlékezetére jó, az olvasás a 2. osztály végére áll be teljesen.

A képi gondolkodásban személytelen dolgok is megjelennek, pl.: matematika, a gépek. Mindezek feltételei a 10 éves kor körül kialakuló elvonatkoztató képességnek és a formális gondolkodásnak.

A kisiskolás gyermek érzelmi élete is hatalmas változáson megy át. Már nem kívánja, hogy a szülők birtokló szeretettel szeressék. A tanár nagyobb tekintéllyé válik, mint a szülő. A kisiskolás vidám, tele van életkedvvel. A tanulás által megjelennek az intellektuális érzelmek, az új ismeret megszerzésének öröme. Esztétikai élményeiben a természet szépségei mellett a művészi alkotásokat is megcsodálja. Személyiségük kibontakozásával átalakul félelmük, tárgya más lesz: a sikertelenségtől, a kudarcától, a rossz jegyeiktől vagy a tanítótól félhet. Az iskolába járással folytatódik a gyerekek kiválása a családból és beilleszkedésük egy nagy csoportba, a kortárscsoportba. Ezért magatartását, érzelmeit az itt uralkodó modellek és normák (modor, hajviselet, ruházat) is befolyásolják. Ideálokat keres a divat, a zene vagy a politika világában, a bibliai személyek is igen vonzóak számára. A bűnt mélységesen elítélik, erőteljesen igénylik e dolgok szabályozását, és végrehajtását a felnőttektől is elvárják. Erkölcsi felelősséget éreznek környezetük iránt. (Nevelem a testvérem, leszoktatom apát a dohányzásról.) Késő gyermekkorban (9–12 év) a csoport erkölcsi normái veszik át a vezető szerepet. Felerősödik a nemek szétválása és a köztük való rivalizálás.

Ebben az életkorban erkölcsi hibák is megjelenhetnek, mint pl. a hazudozás, érzéketlenség, fegyelmezetlenség, melyekre megoldást a vallásos lelkiület fejlesztése, elsősorban a helyes lelkiismeret-vizsgálat szolgál. A kisiskolás kifejezetten vallásos. Nemcsak a misztikus események és a csodák foglalkoztatják, hanem a halál kérdése is. Mindenre érveket és bizonyítékokat keres. A mesék világából igaz történetek felé halad: helyet kaphatnak életében a Szentírás történetei. Számára Jézus csodatévő Isten és személyes jóbarát is egyben. A szülők, a tanítók és a katekéta hiteles vallásos élete biztosítja a gyermek hitbeli fejlődésének.

I. 4. KATTAN A ZÁR!

Megismertük a versvilágot nyitó legfontosabb kulcsokat. Különböző időben más-más kulcsot kell a zárba helyezni, hogy elmozduljon benne. A tanító okosságán, tapasztalatán, felkészültségén, a gyerekek pillanatnyi állapotán, a vers nehézségén is múlik, mikor nyílik a kapu. Bízom abban, hogy a következő óratervezetek azt tanúsítják, hogy mi már eljutottunk a versek csodálatos világába.

II. ÓRATERVEZETEK

II. 1. TÓTH ENDRE: VALAKI VÉD

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Ha élet zengi be az iskolát. (Osztályunk védőszentjének, Kis Szent Teréznek ünnepe októberben van, az őrzőangyalok ünnepe is, ezért a vers tanítására az első témakörben kerül sor.)

Tananyag: Tóth Endre *Valaki véd* című verse

Évfolyam: 3.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási-képzési célok és feladatok:

- A felsorolás, mint költői eszköz szerepének megfigyelése.
- A vers ritmusának megfigyelése, a ritmus felismerése.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Vegyék észre, fedezzék fel a gyerekek Isten jóságát, gondoskodását.
- Ébresszük fel magunkban a hálaadást!
- Versszeretet, érzelmi élet fejlesztése.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Szentek élete, és egyéb, a gyerekek által hozott könyvek. Lábnymok című plakát.

Koncentráció: Az óra végén ajándékdobozt adok át az osztálynak. Egy őrangyal van benne, amit agyagcserépből, hullámpapírból és hungarocell golyóból készítettem. Nagyon mutatós, könnyű elkészíteni, így természetesen megígérem, hogy világlátó órán mindenki készíthet. Ha belelendülünk, jut egy pár a karácsonyi jótékonyági vásárra is.

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, eszközök előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció 2.1. Plakátelelmzés beszélgetéssel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek nézzetek ide, egy plakátot tettem a táblára! Látjátok, hogy a plakátból egy részt letakartam, ott a szöveg van, amit majd felolvasok, de csak később, ha már választotok a kérdéseimre! • Mit láttok a plakáton? (Lábnymok.) • Egyformák ezek a lábnymok? (Nem, az egyik kisebb, a másik nagyobb.) • Mire következtethetünk ebből? (Gyerek és felnőtt lábnyma.) • Mindkét lábnym végigvezet a plakát egész felületén? (Nem, az egyik, a kisebb egy idő után eltűnik, aztán újra visszatér.) • Mire gondolhatunk ezért? (A felnőtt karján vette a gyermekét.) • Vajon miért? (A gyerek elfáradt, esetleg félt valamitől.) • Nagyon ügyesek voltatok. Most leemelem a papírt és felolvasom a szöveget. • Kiknek a lábnymait látjuk a homokban? (Isten és az ember.) • Isten lábnymát lehet látni? (Nem, ezt csak azért készítették így, hogy könnyebben megérthessük!) 	<p>Beszélgetés a Lábnymok című plakátról. Frontális osztálymunka.</p>
<p>3. Célkitűzés A mai órán egy verset ismerünk meg, amely az Isten gondoskodásáról szól. Tóth Endre írta, a címe: Valaki véd. Hallgassátok, és figyeljétek meg, találjátok ki, ki lehet a Valaki!</p>	<p>tanári közlés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4. A vers feldolgozása</p> <p>4.1. A vers bemutatása</p> <p>4.2. Intim pillanatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hunyd be a szemed! Hol érzed magad? Hogy érzed magad? Hogyan hatott rád ez a vers? Ki az a Valaki, akiről Tóth Endre ír? (Isten, védőszent, őrangyal) <p>4.3. A gondoskodás módjainak megkeresése válogató olvasással</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassuk el együtt a verset versszakonként! Húzzuk alá azokat a szavakat, amelyek azt jelölik, mit csinál, milyen sokféleképpen védett a Valaki, amikor veszélyben voltunk! (Véd, köröttem jár, vigyázott rám, jól elrejtett, jelezte a csapdát, adott erőt, segített, nem engedte, hogy szégyen érjen.) • Vajon miért írt a költő ilyen sokféleképpen Isten gondoskodásáról? (Azért, mert azt akarta kifejezni, hogy a Valaki jó.) • Ki tudja megmondani, miért nem gondoltunk arra, hogy szüleinkről szól ez a vers? Ők is óvnak, védenek minket. (Igen, de a szüleink nem lehetnek mindig velünk, ez a Valaki pedig láthatatlan és mindig köröttünk jár.) • Kik az Isten segítőtársai, akik őriznek, védenek minket? (Őrangyalok, védőszentek.) <p>4.4. A gyerekek kutatómunkáinak meghallgatása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi szépet, érdekeset hoztatok védőszentjeitekről? Ki mondja el? (...) • Megragadott-e a védőszent példája? Miben tudnád követni? • És őrangyalaink? Tudtok-e egy szép imát? <p>4.5. A tanulságok – ismételt szövegolvasás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassátok el némán a verset! Húzzátok alá azt a verssort, amelyből kiderül, hogy a költő tudja, mindez a sok gondoskodás nem jár neki, hanem ajándékba kapja! (Pedig talán nem érdemlem.) 	<p>egyéni munka, néma olvasás, válogató olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>a gyerekek gyűjtőmunkáinak ellenőrzése szóban</p> <p>néma olvasás, ellenőrzés szóban</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4.6. A ritmus, rím megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassátok el újra a verset némán. Számoljátok meg, hány szótag van egy verssorban? (Minden sor 8 szótagos.) • Mondjuk el a szöveget, és tapsoljuk el a ritmusát! • Vannak-e rímek a versben? • Figyeljétek meg, és gondolkodjatok, miért olyan könnyű énekelni? (Azonos szótagszám, jó ritmus, rímek.) 	<p>egyéni munka, ellenőrzés szóban</p> <p>frontális osztálymunka</p>
<p>5. Az órai munka értékelése</p> <p>5.1. Ajándékcsomag átadása</p> <p>5.2. Szövegtanulás dallammal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, egy nagyon kedves óvodai dalt dúdolok. Ki ismeri fel? (A mackó brummog...) • Dúdoljátok magatokban a verset, és a szöveget olvasva próbáljátok ki, el tudjuk-e énekelni a verset ezzel a dallammal! (Igen) • Akkor rajta, próbáljuk meg! 	<p>beszélgetés</p> <p>a kotta megtalálható az Ének az óvodában című kötet 257. oldalán</p>

II. 2. JÓZSEF ATTILA: BETLEHEMI KIRÁLYOK

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek

Tananyag: József Attila *Betlehemi királyok* című verse

Évfolyam: 3.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- A verssorok elhelyezésének, mint költői eszköznek a megfigyelése.
- A köszönés, mint a hangulatteremtés eszköze.
- Rímek megfigyelése.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Jézus születésnapjára készülünk. Legszebb ajándék a tiszta lélek.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni és csoportmunka.

Eszközök, szemléltetés: Olvasókönyv, Gerhard Kroll Jézus nyomában című könyve, Usborne Képes Természettudományi Enciklopédia, Bibliai lexikon gyermekeknek, Székely András A betlehemi éjszaka című könyve, Blaskó Mária A Kisjézus és barátai című könyve, a Popkarácsony című CD-ről a megzenésített vers Koncz Zsuzsa előadásában, a költő arcképe a magyar nyelv és irodalom szaktanteremből, az irodalmi arcképcsarnokból.

Előzmények: A vers megértését könnyítő evangéliumi szakaszt (Mt 2,1–6) elemezzük a gyerekekkel napközis foglalkozáson.

Koncentráció: Világlátó órán foglalkozunk a három királyok a képzőművészetben témával.

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, eszközök előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció 2.1. A betlehemi királyokról tanultak felidézése történettel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, szeretnék nektek egy történetet felolvasni. Blaskó Mária írta. Egy bölcs emberről szól, aki hosszú útra kelt a rabszolgájával, egy szerecsenyekkel. • Tudjátok kiket nevezünk rabszolgáknak? (Aki, mint egy tárgy, gazdáik tulajdonában vannak, és azok dolgoztatják őket.) • Ki tudja, hogyan mondjuk másképp azt a szót: szerecsen? (Néger.) • Hallgassátok meg a történetet és figyeljétek meg, kinek milyen ajándékot adott a szerecsenyek! • Tetszett-e a történet? Milyen a hangulata? Milyen érzést keltett bennetek? Kinek milyen ajándékot adott a kis szerecsenyek? (Szép, kedves történet. Az urától kapott aranyból először aranyfüggőt akart készíttetni, aztán félre akarta tenni, végül Jézusnak adta.) • Melyik evangéliumi szakasz jutott eszetekbe a történetről? A napokban sokszor fogjátok hallani! (A napkeleti bölcsek látogatása.) • Úgy van, Szent Máté evangélista írta le. 	<p>A vers feldolgozását a téli szünet kezdete előtti utolsó tanítási napra hagyom. Iskolánkban már hagyomány, hogy ezen a napon lelki délelőttöt tartunk. Kilenc órakor elméledést vezetnek kispapok, hitoktatók, gyónási lehetőség van, tíz órától szentmise. Tizenegy órakor pedig kezdődik az ünnepi műsor. Az első órában a tanítójokkal vannak a gyerekek. József Attila versének feldolgozásával szép útra való adhatunk nekik.</p> <p>bemutató, megfigyelés, ellenőrzés szóban, beszélgetés, frontális osztálymunka</p>
<p>3. Célkitűzés A mai órán arról fogunk tanulni, hogyan képzelte el a napkeleti bölcsek látogatását a költő, József Attila. Arcképét mutatom. Versének címe: Betlehemi királyok. Hallgassátok és figyeljétek meg, milyen lelkülettel utaztak a Kisdédhez Betlehembe, hogyan tisztelték őt!</p>	<p>közlés, szemléltetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4. A vers feldolgozása</p> <p>4.1. A vers bemutatása</p> <p>4.2. Intim pillanatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen a vers hangulata? Oda tudod képzelni magad a betlehemi királyok mellé? Milyen lel-külettel utaztak a Kisdédhez? (Szeretettel és tisztelettel közeledtek hozzá.) <p>4.3. A szereplők nevének megkeresése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassátok el némán a szöveget! Húzzátok alá, kik a „szereplők”! (Jézus, Menyhárt, Boldizsár, Gáspár, Mária, József...) <p>4.4. Köszöntési formák keresése</p> <p>Most keressétek meg, hogyan köszöntötték Jézust a betlehemi királyok! Húzzátok alá ezeket is! Ki tudja, hol kell keresni? (A versszakok elején.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ki találta meg az elsőt? • Vajon mit fejeznek ki ezek a köszöntési formák? (A királyok örömet: Jézus eljött és megtalálták.) • Mi a második köszöntés? (Adjonisten, Jézusunk...) • Ki köszöntötte így? (Menyhárt király.) • Mi a következő köszönés? (Istenfia, jónapot...) • Ki köszöntötte így? (Gáspár király.) • Mi a következő? (Adjonisten, Megváltó.) • Ki köszöntötte így? (Boldizsár király.) <p>4.5. A történések elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Most némán, versszakonként fogjuk olvasni a verset. Olvassátok az elsőt és tegyétek ahhoz a verssorhoz az ujjatokat, amelyből megtudhatunk valamit arról, hogyan utaztak a betlehemi királyok! • Ki találta meg az elsőt? (Lángos csillag..., gyakoroltunk...) 	<p>megfigyelés beszélgetés</p> <p>néma olvasás, válogató olvasás, ellenőrzés szóban, frontális osztálymunka</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Hallottatok már valamit arról a különös csillagról? Jézus születésének idején valóban volt egy érdekes csillagászati jelenség. A Jupiter és a Szaturnusz bolygó „együtt állt”. A Jupiter a legnagyobb bolygó, a zsidó nép – amelyből Jézus is származott – király bolygónak nevezte, a Szaturnusz bolygó magát a zsidó népet jelképezte. A király bolygó és a zsidó nép bolygójának együttállását úgy értelmezték a bölcsek, hogy a zsidók királya, azaz Jézus megszületett, innen tudták, hogy menniük kell. Mutatok két könyvet, ajánlom, hogy azok, akiket ez jobban érdekel, lapozzanak bele: Gerhard Kroll Jézus nyomában, Usborne Képes Természettudományi Enciklopédia. • Itt egy harmadik, egy Bibliai Gyermeklexikon is. Keresd ki gyorsan, Kati, a napkeleti bölcsek címszót és olvasd fel, mi volt a bölcsek tudománya, mivel bölcsekedtek? (Babiloni csillagászok, álomfejtők voltak.) • Folytassuk tovább! Megtudhatunk-e valamit az utazás körülményeiről a második versszakból? (Nem.) • És a harmadikból? (Jöttünk meleg..., hoztunk...) • Tudjátok-e, mit vittek még? (Mirhát.) • Ezek nem olyan ajándékok, amelyeknek egy kis csecsemő hasznát veszi, hanem valamit jelképeznek. Otthon kigyűjtöttem a lexikonból, hogy mit jelképeznek. Az arany Jézus királyi tisztére utal, a zsidók királyának gondolták őt, a mirha Jézus áldozatát jelképezi, a tömjén pedig a bölcsek hódolatát. • Mi hogyan készültünk Jézus születésnapjára? • Mi mit adhatunk Jézusnak? • A királyok mind köszöntik Jézust, beszélnek hozzá. Mit csinál a Szűzanya? Keressétek ki a negyedik versszakból! (Hulló könnye záporán át...) 	<p>bemutatás, megfigyelés, szemléltetés</p> <p>egyéni munka, bemutatás felhasználással</p> <p>válogató olvasás, frontális osztálymunka</p> <p>beszélgetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, velem is hasonlóan történt. Nagyon fáradt voltam, miután Enikő megszületett, de nem tudtam aludni, s csak folytak a könnyeim a boldogságtól. Azt hiszem, én akkor értettem meg igazán ezt a verset, és átéreztem a Szűzanya boldogságát. Azóta erre gondolok minden anyák napján, vagy amikor látom, hogy Enikő megy áldozni a templomban. Mindig meghatódom és ez jut eszembe: Hulló könnye záporán át, alig látja Jézuskáját. 	
<p>4.6. A vers ritmusának, rímeinek megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nézzük meg a versszakokat! Mitől különlegesekek? (A nyolc versszakból a háromtól a hatodikig beljebb, a hetediket és nyolcadikat még beljebb írta a költő.) • Vajon miért? (Az egyes bekezdésekkel mást akart kifejezni a költő. Az első és második sorban van a köszöntés, a háromtól a hatodik sorokban a „történések”, a hetedik és nyolcadikban a bemutatkozások. Ez is az örömet, a vidám hangulatot fejezi ki!) • Találunk-e rímeket? • Olvassatok rímpárokat! 	megfigyelés, ellenőrzés szóban
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ügyesek voltatok! Kérek szépen három királyt és egy mesélőt, akik majd az utolsó versszakot felolvassák. Mindenki figyelje a szöveget! • Hallgassuk meg a verset megzenésítve! 	<p>tartalmat kifejező versolvasás szerepek szerint</p> <p>zenehallgatás: Popkarácsony című cd</p>

II. 3. ENDRŐDI SÁNDOR: PÁRBESZÉD

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: A szeretet, az élet

Tananyag: Endrődi Sándor *Párbeszéd* című verse

Évfolyam: 3.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- A rövid és tömör cím megfigyelése.
- A mondatfajta és a párbeszéd alkalmazása, szerepe a mondanivaló szí-
nesebbé tételében.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Isten a mi Mennyei Atyánk. Elmondhatunk neki mindent, ami minket
foglalkoztat. Ne csak mi beszéljünk! Figyeljük, mit mond nekünk!

Módszerek: Bemutató, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni és csoportmunka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. A gyerekek által írt imák és a hozott imakönyvek, írásvetítő, előre írt fólia. Magyar életrajzi lexikon 1. kötete, 425. o.

Előzmények: A versfeldolgozó órára gyűjtőmunkát kapnak a tanulók. Imakönyveket kell gyűjteni és behozni, amelyeket jellemeznek írásban, szempontok szerint, valamint három-négy soros imádságot kell fogalmazni az olvasásfüzetbe.

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, eszközök előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció 2.1. Ismert dal felidézése • Gyerekek, dúdolni fogom egy régi nagy kedvencetek dallamát. Ki találja ki, melyik dalról van szó? (Kis telefonom van nekem, két összetett kezem...) • Énekeljük el együtt!</p> <p>2.2. Fontos tudnivalók a telefonálásról • Ki szokott telefonálni? Kinek szoktatok telefonálni? Mire való a telefon? Hogyan illik telefonálni? Mikor kell és szabad? Milyen telefonszámokat jó fejből tudni?</p> <p>2.3. Beszélgetés az imádságról • Mi a dalunk segítségével kit hívtunk fel telefonon? (Istent.) • Hogyan nevezzük azt, amikor az emberek Istennel beszélgetnek? (Imádságnak.) • Miről beszélgetünk, mit mondunk Istennek az imában? (Mindazt elmondjuk, ami minket foglalkoztat, ami érdekel, mi történik velünk, amit kérünk vagy amit megköszönünk.) • Ezek előre le vannak írva? (Nem, de vannak olyan imák is, amiket már régen leírtak.) • Hová gyűjtötték az előre megírt imákat? (Imakönyvekbe.)</p> <p>2.4. Könyvészeti ismeretek • Milyen imakönyveket hoztatok? Kik használják ezeket, kiknek írták, gyűjtötték? Ki adta ki, mikor, hol? Vannak benne képek? Mit találunk az imakönyvekben az imádságon és a rajzokon kívül? Mutassátok be! Nagymama mit tesz az imakönyvébe? (Szentképeket.) Milyen elmaradhatatlan kelléke van még nagymamának, anyának, amikor templomba mentek? (Rózsafüzér.)</p>	<p>ismétlés, közös éneklés</p> <p>beszélgetés, frontális osztálymunka</p> <p>Beszélgetés, bemutatás, otthoni feladat ellenőrzése fóliáról kivetített szempontok szerint: 1. Ki írta, gyűjtötte, szerkesztette? 2. Ki adta ki, mikor, hol? 3. Kiknek szól? 4. Kötés, illusztrációk.</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Sikertült szép imát fogalmaznotok? Ki szeretné felolvasni? • Ügyesek voltatok! Sok könyvet hoztatok és szépen megfogalmaztatok a gondolataitokat! 	
<p>3. Célkitűzés</p> <p>A mai órán egy olyan verset fogunk megismerni, amely az imádságról szól. A költő, Endrődi Sándor 1850-től 1920-ig élt, íme a képe. Hallgassátok meg Párbeszéd című versét. Miért ezt a címet adta Endrődi Sándor a versének?</p>	<p>közlés, szemléltetés a Magyar Életrajzi Lexikonból</p>
<p>4. A vers feldolgozása</p> <p>4.1. A vers bemutatása</p> <p>4.2. Intim pillanatok</p> <p>Mire gondoltál, miközben a verset hallgattad? Milyen a hangulata? Milyen érzést keltett benned?</p> <p>4.3. A verscím magyarázata</p> <p>Vajon miért ezt a címet adta a költő a versének?</p> <p>(Egy kisfiú és az apukája beszélgetnek.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan indult, hogyan kezdődött ez a beszélgetés? (A kisfiú kérdezgetni kezdte édesapját.) • Ki olvassa el a kisfiú első kérdését? (...) • Sejtette-e, tudhatta-e a kisfiú, hogy mit fog válaszolni az édesapja? (Igen, talán, mert tudjuk, hogy az ég távol van.) <p>4.4. A párbeszéd kibontása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hány sorba fért a kisfiú első kérdése? (3) <p>Olvassátok el némán! Ki olvassa fel?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ehhez képest hogyan válaszolt neki édesapja? (Röviden, mert az csak egy sor.) • Mi volt a kisfiú második kérdése? (...) • Mit kapott válaszul? (...) • Vajon mit gondolhatott a kisfiú, miért pont ezt kérdezte? (Arra volt kíváncsi, miért lakik messze Isten.) 	<p>bemutató, megfigyelés, ellenőrzés szóban, frontális osztálymunka</p> <p>ellenőrzés hangos olvasással, beszélgetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • És miért? (Lássa, mi történik a földön.) • Mit kérdezett ezután a kisfiú? (...) • Mit felelt neki édesapja? (...) <p>4.5. Lelki mondanivaló: az ima párbeszéd Istennel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit tehetünk itt a földön, ha Istennel akarunk találkozni, beszélgetni? (Imádkozunk, az olyan mintha Istennél a mennyben lennénk.) • Az imádságban csak mi beszélünk, Isten pedig hallgat? (Nem, Isten is „szól” hozzánk, de gondolatokon keresztül és a Szentírásban.) • Ha mi is beszélünk Istenhez és ő is „szól” hozzánk, az ima is – hasonlóan a vers címéhez – micsoda? (Párbeszéd.) <p>4.6. A párbeszéd formai megjelenítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy másfajta megfogalmazást készítettem arról, amit a költő ír. Hallgassátok meg figyelmesen! Melyiket hallgattátok szívesebben? A verset vagy a fogalmazást? <p>Egy kisfiú az édesapjával beszélgetett. Kérdéseket tett fel neki Istenről. Az apuka pedig válaszolt. Elmondta, hogy Istenhez úgy juthatunk közelebb, ha imádkozunk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melyiket hallgattátok szívesebben? (A verset.) • Miért? (Az érdekesebben, nem annyira unalmasan mondja el ugyanazt.) • Felolvasom újra az én szövegemet. Milyen mondatfajtákat írtam? (Kijelentő mondatokat.) • Olvassátok el némán a vers szövegét! Milyen mondatfajtákat írt a költő? (Kérdő, felkiáltó, kijelentő mondatokat.) • Mit tanultunk fogalmazás órán? Miért ajánlatos többféle mondatot írni egy elbeszélő fogalmazásba? (Érdekesebb, szívesebb, élményszerűbb.) 	<p>beszélgetés</p> <p>bemutató, megfigyelés, ellenőrzés szóban, frontális osztálymunka</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Milyen jellel jelezte a kisfiú kérdésének elejét és végét a költő? (Idézőjellel.) • Miért? (Szó szerint ezt „gondolta”, mondta.) • Mit jelez a gondolatjel a párbeszédben? (Szereplőváltás történik, másik szereplő beszél.) 	
<p>5. Az órai munka összegzése Most párokat fogunk alkotni, lesznek apukák és kisfiúk, párbeszédes formában szerepek szerint fogjuk elmondani a verset. Kik lesznek az elsők? A többi párt is kijelölöm. Halkan, egymás felé fordulva tartsatok főpróbát, utána meghallgatunk néhány párt.</p>	tartalmat kifejező olvasás szerepek szerint

II. 4. KOZMA ANDOR: JÉZUS A VENDÉG

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek

Tananyag: Kozma Andor *Jézus a vendég* című verse

Évfolyam: 3.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- A jó meghívó jellemzőinek összegyűjtése (megfogalmazás, helyesírás, külső megjelenés).
- Események helyes sorrendbe állításának gyakorlása, előzmény-következmény.
- Az idegen kifejezések „ízének” megfigyelése.
- A rímek megfigyelése.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Jézus kegyelme és szeretete még a szegénységet is bearanyozza. Az önzetlen adás minket is többé tesz.
- Harmadik osztályosok vagyunk, a Jézus asztalánál való személyes találkozásra, az elsőáldozásra készülünk.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Meghívók borítékban, szép és csúnya kivitelben, megfogalmazásban. Rajztanár kolléganőm által készített képek a vers egyes jeleneteiről. Fólia az idegen kifejezésekkel. Biblia. Gyertya. Hegedüs G.: A magyar irodalom arcképcsarnoka, 1. kötet, 389.o.

Előzmények:

A vers feldolgozását megkönnyítheti, előkészítheti egy osztályfőnöki óra keretében vagy napközi foglalkozáson vett étkezési illetan lecke, illetve a vendégeskedés, vendégjárás illetmanának átisméltése szituációs játékokkal. Az óra eleji ráhangolás és motiváció ez utóbbi ismeretek rövid felidézésével indul, de a vers hosszúsága miatt a téma részletes kibontása nem fér bele az időkeretbe.

Koncentráció: Világlátó

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, néhányan közületek borítékot találnak az asztalukon. Nyissátok ki őket, és olvassátok fel hangosan, mi áll bennük! • Mit kaptak a gyerekek a borítékban? (Meghívót.) • A táblára, két csoportba gyűjtjük ezeket a meghívókat. Hogyan csoportosítsuk őket? (Illik elküldeni, nem illik elküldeni.) • Melyik meghívó „lóg ki” a sorból? (Az, amelyiken az Édes Jézus, légy vendégünk kezdetű ima van.) • Miért „lóg ki”, nem meghívó? (De igen, ám ezzel nem embert hívunk vendégségbe, hanem Istent.) 	<p>ismétlés, frontális osztálymunka</p> <p>szemléltetés</p>
<p>3. Célkitűzés A mai órán egy családról tanulunk. Jézust hívták vendégségbe. Kozma Andor versének Jézus a vendég a címe. A költő képét mutatom, Viktor röviden bemutatja. Hallgassátok meg figyelmesen, és válaszoljatok, jól vagy rosszul látták vendégül Jézust a család?</p>	<p>közlés, egyéni munka ellenőrzése kiselőadással, szemléltetés</p> <p>A magyar irodalom arcképcsarnokából</p>
<p>4. A vers feldolgozása</p> <p>4.1. A vers bemutatása</p> <p>4.2. Intim pillanatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen a vers hangulata? Milyen érzelmeket keltett benned? Oda tudtad képzelni magad a szegény ember asztala mellé? Jól vagy rosszul látták vendégül Jézust? 	<p>bemutatás, megfigyelés, ellenőrzés szóban, beszélgetés, frontális osztálymunka</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4.3. Az események és időrendjük</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyerekek, a táblán képeket láthattok. Erika néni készítette őket, egy-egy jelenetet ábrázolnak a versből. Minden képhez tartozik egy cím, amelyet papírcsíkra írtam. Párosítsuk a címmel a képeket! A kép aljához rögzítem. Tegyük megfelelő időrendbe a képeket! <p>4.4. Jelenetek párosítása szövegszakaszokkal</p> <ul style="list-style-type: none"> Olvassátok el némán a verset! Jelöljétek az egyes jelenetekhez tartozó szakaszokat számozással! Meddig tart az első jelenet? Hol kezdődik és folytatódik a második? (...) <p>4.5. Idegen kifejezések magyarázata</p> <ul style="list-style-type: none"> Fóliára írtam és most kivetítem a versben előforduló kifejezéseket. Magyarázzátok meg! Ki tudja, mit jelent? Milyen „ízűek” ezek a szavak? (Pléh kanál, elrebegi, gyereki, esdő, gunyhóig, véknyan, esznek, edegélnek, szülém, vajh' ki, malasztot, apró cseléd, eldicséri, sorvadoztam, ködszövegté. Régies kifejezések.) <p>4.6. A rímek megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> Vegyetek ceruzát a kezetekbe! Szótagoljátok magatokban az első és második versszak sorait! Karikázzátok be az utolsó szótagokat! Mit vesztek észre? (Minden sor nyolc szótagból áll, rímel.) Ki tudja felolvasni a rímpárokat? (Napszámos, számos.) <p>4.7. Jézus kegyelmének átélése: jelenléte még a szegényes levest is ízesebbé tette</p> <ul style="list-style-type: none"> Most szükségünk lesz egy szegény emberre és asszonyra, kislányra, kisfiúra. Olvassátok el némán a vers 4. szakaszát, keressétek meg benne, hogy ízlett a Jézus jelenlétében elfogyasztott leves az egyes családtagoknak! Tegyétek oda az ujjatokat, aztán a szegény ember, asszony és a többiek a szerepeik szerint felolvassák, mit mondtak, hogy ízlik a leves! (...) 	<p>szemléltetés, beszélgetés</p> <p>frontális osztálymunka</p> <p>néma olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>szemléltetés írásvetítéssel, beszélgetés, frontális osztálymunka</p> <p>megfigyelés, egyéni munka, ellenőrzés szóban, frontális osztálymunkában</p> <p>válogató olvasás, ellenőrzés egyéni hangos olvasással</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Miért, mitől, vagy inkább kitől volt annyira finom ez a leves? (Jézus válaszolt az étkezés előtti imájukra. Bár szegények voltak, nagy kegyelemnek tartották, hogy az Úr megtiszteli az asztalukat.) • Igen. A Jézus jelenlétében elfogyasztott leves más ízű volt nekik, gazdagodtak azáltal, hogy adtak. 	
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <p>Most párokat fogunk alkotni, lesznek apukák és kisiúik, párbeszédés formában szerepek szerint fogjuk elmondani a verset. Kik lesznek az elsők? A többi párt is kijelölöm. Halkan, egymás felé fordulva tartsatok főpróbát, utána meghallgatunk néhány párt.</p>	<p>tartalmat kifejező hangos olvasás gyakorlása</p> <p>Ennek a versnek a tanítását még nem próbáltam meg gyakorlatban. Valószínű, hogy még egy órát fogunk tölteni gyakorlással. Azon az órán felidézzük az emmauszi tanítványok történetét, akik felismerték Jézust a kenyértörésben.</p>

II. 5. DSIDA JENŐ: TEMPLOMABLAK

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek

Tananyag: Dsida Jenő *Templomablak* című verse

Évfolyam: 3.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- Költői képek, eszközök megfigyelése.
- Az írásjelek és az ismétlés szerepe a fokozásban.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Versszeretet, szépérzék, érzelmi élet fejlesztése.
- Isten háza, egyházközségünk otthona a templom.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni és csoportmunka.

Eszközök: Versszöveg fénymásolt lapon.

Szemléltetés: A gyerekek által készített templomablak képek. C. Vidor *Tocata* című műve az *Esküvői zene* című CD-ről. Hegedüs G.: *A magyar irodalom arcképcsarnoka*, 787.o., Térkép Európa országairól.

Előzmények: A tanítási órát megelőző napokban templomlátogatást szervezünk. A tanulóknak megfigyelési szempontokat adunk csoportonként. (Nem feltétlenül szükséges megfigyelési szempontot adnunk, engedhetjük, hogy egyszerűen az élmény hasson rájuk. A megfigyelési szempontok azonban megkönnyítik a versfeldolgozást.) Füzetet, ceruzát viszünk a templomba, hogy jegyzetet készíthessenek. A templomlátogatást követő világlátó órán különböző formájú templomablakokat készítünk fekete vagy fehér kartonra mozaik-minitával, alaklemezekkel.

Koncentráció: Világlátó

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció 2.1. Zenehallgatás • Gyerekek, egy csodálatos zenét hoztam ma. Szeretném, ha figyelmesen meghallgatnátok, utána elmondanátok, milyen közelmúltbeli élményre emlékeztet titeket ez a zene! (A templomban voltunk.) 2.2. A tanulmányi séta élményeinek felidézése • Szeretném, ha az egyes csoportokból jelentkeznének és elmondanátok a megfigyelési szempontok szerint, hogy mit láttatok! A többiek is nagyon figyeljenek, hogy ki tudják egészíteni az elhangzottakat. (Itt elhangzanak a csoportok beszámolóí.) 2.3. A gyerekek képeinek megtekintése • Ki szeretné elmondani, milyen színekkel, formákkal dolgozott és miért? (Egyéni ismertetések.)</p>	<p>zenehallgatás, Vidor Toccata című művének megfigyelése, ellenőrzés szóban, frontális osztálymunka</p> <p>csoportmunka ellenőrzése szóban</p> <p>szemléltetés a gyerekek munkáival, beszélgetés, frontális osztálymunka</p>
<p>3. Célkitűzés A mai órán egy szép verset tanulunk, Dsida Jenő Templomablak című versét. Dsida Jenő Erdélyben élt 1901-től 1938-ig, igen fiatalon halt meg. Nézzétek meg a költő arcképét! Megmutatom a térképen Erdélyt! Akik szeretnének többet megtudni Dsida Jenőről, búvárkodhatnak a könyvtárban!</p>	<p>szemléltetés A magyar irodalom arcképcsarnokából, 787. o., térkép, megfigyelés</p>
<p>4. A vers feldolgozása 4.1. A vers bemutatása 4.2. Intim pillanatok • A gyerekek itt szabadon elmondhatják, hogyan hatott rájuk, milyen érzelmeket, érzéseket ébresztett bennük a vers. Ha valamilyen ok miatt a szabad véleményalkotás nem megy, kérdéseket teszek fel. Hogyan érezted magad, miközben a verset hallgattad? Mi jutott eszedbe, mire gondoltál?</p>	<p>bemutató, beszélgetés, ellenőrzés szóban, frontális osztálymunka</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4.3. Ismételt tanítói bemutatás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vegyétek elő a fénymásolt papírlapot! Most újra felolvasom a verset, ti kövessétek némán a szemetekkel! Figyeljétek meg, honnan nézte a templomablakot a költő? (Kívülről és belülről.) <p>4.4. Az 1. és 2. versszak elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melyik versszakokban találtátok meg a templomablak külső leírását? (Az elsőben és másodikban.) • Milyennek látták a templomablakot azok, akik csak kívülről nézték? (Azoknak csak egy sűrke karika, stb...) <p>4.5. Idegen kifejezések magyarázata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit jelentenek ezek a szavak? Világtalan, agg világtalan, hunyt szeme-gödre? (A gyerekek próbálkoznak, ha szükséges az elmondottakat kiegészítjük.) <p>4.6. A 3. és 4. versszak elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keressetek kifejezéseket, amelyek azt mutatják, mit lát az, aki belülről nézi a templomablakot! (Csodát lát, megdöbben, színek zengése, fények zúgása, stb...) • Mely versszakokban találtatok ezeket? (A harmadikban és negyedikben) • Tud-e zengeni a szín? Mivel látjuk a színeket? Mivel látjuk a fényt? És a zúgást mivel halljuk? Kiről mondjuk, hogy mártír? Ha szenved, akkor miért mosolyog? • Milyen gondolatokat, érzéseket kelt benned a kék szín látványa? És a pirosé? • Véleményetek szerint melyik versszak a legemelkedettebb az eddig elemzett négy közül? • Milyen írásjeleket használt a költő a fokozásban? 	<p>megfigyelés, ellenőrzés szóban</p> <p>válogató olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>frontális osztálymunka</p> <p>válogató olvasás, ellenőrzés szóban, beszélgetés (Elmondhatjuk, de vissza nem követelhetjük, hogy 2 érzékszerv érzeteinek összekapcsolása a szinesztézia.)</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4.7. Lelki hatás, az 5. versszak elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mikor láthatjuk szebbnek a templomablakot? Ha kívülről, vagy ha belülről nézzük? Miért? (Csodálatosan, érdekesen átszűrődik a színes ablakokon a fény. Számunkra többet is jelent, Isten háza, Isten jelen van az Oltáriszentségben.) • Húzzátok alá ceruzával az 5. versszakban, mi a titkok titka, mire szólít fel minket a költő? (Belülről nézzen mindenki mindent!) Mi mindent kell belülről nézni? Soroljátok fel! Mit jelképez a szív? (Magát az embert, a lelkét.) • Ki képes arra, hogy belülről nézzen mindent? (Aki csendben tud maradni, figyel magára, meghallgat másokat.) Mit kíván a költő azokra, akik belülről látnak? Mennyire kívánja? Honnan tudjuk ezt? (Ismételten elmondja, áldja meg az Úr, áldja meg az Úr!) 	<p>beszélgetés</p> <p>válogató olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>beszélgetés, megfigyelés, ellenőrzés szóban</p>
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <p>Melyik versszak tetszett a legjobban? Válasszátok ki, olvassátok el némám és készüljete fel a hangos olvasására!</p>	<p>tartalmat kifejező hangos olvasás gyakorlása</p>

II. 6. PÓSA LAJOS: NYÁRBAN

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Barátunk a természet

Tananyag: Pósa Lajos *Nyárban* című verse

Évfolyam: 3.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- A versélmény, a költői képek megjelenítése mozgással, színekkel.
- A versritmus, a rímek megfigyelése. Versritmushoz illő dallam keresése.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- A jó termés régen az életet jelentette. Mindennapi kenyérünkért ma is hálaival és dicsőítéssel tartozunk.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Búzakalász-fejdiszek. A gyerekek által készített képek: a magvető történetének illusztrációi. Egy példány *Az én újságomból*. Hegedüs G.: *A magyar irodalom arcképcsarnoka*, 1. kötet, 340.o., *Magyar néprajzi lexikon*, 1. kötet, 127.o., Kósa–Szemerkenyi: *Apáról fiúra*, 99.oldal.

Előzmények:

- Távlati előkészület lehet tavasszal kimenni a határba és részt venni a gyerekekkel a búzaszentelési szertartáson.
- Múzeumlátogatást szervezhetünk, hogy a gyerekek megismerjék az aratás eszközeit, emlékeit.
- Ha van alkalmas személy, ellátogathatunk egy idős néni vagy bácsi tanyájára, aki személyes élményeit mondhatja el az aratásokról, a kenyér tiszteletéről.
- Mi a napköziben szervezett szabadidős foglalkozás keretében feldolgozzuk a magvetőről szóló példabeszédet. Egy másik foglalkozáson illusztrációt készítünk.

Koncentráció: Világlátó

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, a napköziben készült munkák közül néhányat a táblára tettem. Melyik bibliai példabeszéd jut róla eszetekbe? Ki tudja elmondani? Ki tudja folytatni? • Most mutatok egy másik képet is. Kit ábrázol? Hogyan kapcsolódik a magvető példabeszédéhez? 	<p>szemléltetés a gyerekek munkáival, ismétlés, beszélgetés, frontális osztálymunka</p>
<p>3. Célkitűzés A mai órán Pósa Lajos Nyárban című versét fogjuk tanulni. Pósa Lajos képét megmutatom, egy gyermekújság szerkesztője volt. Íme Az én újságom, a kíváncsiak belenézhetnek délután. Hallgassátok meg a verset és figyeljétek meg, kiről, kikről ír benne a költő!</p>	<p>szemléltetés A magyar irodalom arcképcsarnokából, Az én újságom</p> <p>megfigyelés</p>
<p>4. A vers feldolgozása</p> <p>4.1. A vers bemutatása</p> <p>4.2. Intim pillanatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen hangulatot, érzést, benyomást keltett benned, amit hallottál? Milyen tájon jártál képzeletben? Kikről ír a költő? (Istenről és a magvetőről.) <p>4.3. Isten sokféle nevének keresése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassátok el a verset! Húzzátok alá hogyan nevezi, illetve szólítja meg a költő Istent? (Jó Istenünk, Gondviselő, Mi Istenünk, Édesatyánk.) • Miért szólítja így? (Hálás azért, mert megáldotta a munkáját és jó termést adott.) <p>4.4. A búzamező színeinek megjelenítése színes papírokkal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vegyétek elő a színes papírjaitokat! Válogassátok külön azokat a színeket, amelyek ehhez a vershez illenek, amelyek erről a versről eszetekbe jutnak! (Piros, sárga, narancssárga.) 	<p>beszélgetés, ellenőrzés szóban</p> <p>néma, válogató olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>megfigyelés, ellenőrzés szóban, önálló véleményalkotás</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>• Miért ezeket a színeket választottátok? (Ilyen színekben pompázik aratás előtt a búzamező.)</p> <p>4.5. A búzakaralások mozgásának megjelenítése</p> <p>• Szeretném, ha segítségemre lennétek! Gyertek a szőnyegre, mindenkinek ajándékot adok! Egy fejpánt, amelyre búzakaralást rajzoltam. Mindnyájan egy-egy búzaszál leszünk. Mutasátok meg nekem mozgással, hogyan ringatja a szél a búzakaralásokat! Mit kell először is tennünk? (Rendben egymás mellé állunk, ötösével egy sorba, kezet fogunk, ringunk, hajladozunk.)</p> <p>4.6. Lelki tanulság: mi adjuk a munkát, de Isten adja az áldást</p> <p>• Ügyesek voltatok. Most olvassátok el újra némán a verset, és jelöljétek meg csillaggal azokat a versszakokat, amelyekben a magvető imádkozik! Ki olvassa fel? (A 4. és 5. versszak.)</p> <p>• Mit kér a magvető? (Semmit sem kér, csak hálát ad a termésért.)</p> <p>• Nagyon érdekeset fedeztem fel otthon, gyerekek! Ha minden versszaknak csak az utolsó sorát olvassuk el, akkor is megtudhatjuk, mit akart kifejezni a költő, milyen volt a magvető lelkülete. A versnek ott is van üzenete. Olvassátok el némán az utolsó verssorokat! Ki vállalkozik, hogy hangosan is felolvassa?</p> <p>4.7. Versritmus, rímek megfigyelése</p> <p>• Vegyetek ceruzát a kezetekbe! Szótagoljátok némán a verssorokat, és írjátok a szótagszámot a sorok végére! Mit figyeltetek meg? (Négy szótag minden sor.)</p> <p>• Olvassuk fel hangosan a szöveget! Tapsoljuk hozzá a ritmust!</p> <p>• Még mindig legyen ceruza a kézben! Kari-kázátok be a verssorok utolsó szótagjait! Mit vettetek észre? (A 2. és a 4. sor végei összecsengenek, rímeknek.)</p>	<p>általam készített búzakaralás-fejpánt</p> <p>válogató olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>megfigyelés</p> <p>egyéni megfigyelés és néma olvasás, ellenőrzés szóban</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>4.8. Dallamkereső</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyerekek, hoztam egy szép reggeli imádságot, egy reggeli himnuszt. Figyeljétek meg a dallamát, el tudjuk-e énekelni a verset ezzel a dallammal? (Igen.) 	<p>bemutató, megfigyelés</p>
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyerekek, megtaláltuk a szöveghez a megfelelő dallamot. Énekeljük el a verset! 	<p>frontális osztálymunka</p>

II. 7. RÓNAY GYÖRGY: JELENLÉT

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek. A vers feldolgozása az elsőáldozás előtti hetekben történik.

Tananyag: Rónay György *Jelenlét* című verse

Évfolyam: 4.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- A költői képek megfigyelése, értelmezése.
- A szabadvers versforma megismerése, megfigyelése.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.
- Képelemény, versélmény, zenei élmény összekapcsolása.

Nevelési célok és feladatok:

- Isten csodálatos módon mindenütt, láthatatlanul jelen van. Már csak néhány nap és Fia által szívünkbe költözik. Elsőáldozók leszünk.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás, rejtvényfejtés.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Plakátok természeti képekkel, régi falinaptárakból, bibliai idézetekkel. Keresztrejtvény fólián. Magyar életrajzi lexikon, 3. kiegészítő kötet, 661. o., Albinoni Adagio című műve az Encores című kazettáról.

Előzmények: Erre az órára kutatómunkát végeznek a tanulók. Imakönyvek segítségével minél több tulajdonságot kell összegyűjteniük Istenről. Ezeket az olvasásfüzetbe írják, majd az óra megfelelő szakaszában felolvassák.

Koncentráció: Világlátó

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció 2.1. A házi feladat ellenőrzése Gyerekek, szeretném ellenőrizni a házi feladatot! Mivel készültetek mára? Nyissátok ki a füzetet, lássuk, ki milyen tulajdonságokat gyűjtött Istenről!</p> <p>2.2. Milyen Isten a Biblia szerint? Gyerekek, én is gyűjtöttem a mai órára. Plakátokat tettem a táblára, mindegyikhez illik egy bibliai idézet. Felolvasom az elsőt. Válaszátok ki, melyik kép a párja!</p> <p>1. idézet <i>„Mert Nap és pajzs az Úr, kegyelmet és dicsőséget ad az Isten.”</i> Zsolt 84,12</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miért fontos az embereknek a Nap? (Világosságot, meleget ad, az életet jelenti a Földön.) • Miért mondja a zsoltáros, hogy Isten a Nap? (Olyan fontos, mint a Nap, nélküle nem lenne élet, érezteti melegét a szívünkben.) <p>2. idézet <i>„Isten mondta: Mint nemes vesszőt ültettelek el, mint valódi magot.”</i> Jer 2,21</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melyik kép a párja? Mi a kertész feladata? (Ültet, gondoz, levágja az elszáradt ágakat.) • Miért mondja Jeremiás próféta, hogy Isten kertész? (Mi is virágok vagyunk az Ő kertjében. Isten segít olyanokká lennünk, akikben mások gyönyörködhetnek.) <p>3. idézet <i>„Uram, légy erős kősziklám, ahova mindig mehetek.”</i> Zsolt 71,13</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melyik kép illik ide? Mit nevezünk sziklának, mi a szikla? Mire használja a sziklát az ember? (Nagy kőtömeg, menedékhely lehet.) 	<p>frontális osztálymunka, a házi feladatok ellenőrzése szóban</p> <p>szemléltetés természeti képekkel, bibliai idézetekkel, beszélgetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>• Miért kéri a zsoltáros az Úrtól, hogy köszik-lája legyen? (Isten erős és mozdíthatatlan, bí-zunk benne.)</p> <p>4. idézet</p> <p>„Uram, Atyánk vagy Te mégis! Mi vagyunk az agyag, Te a mi formálónk, kezéd alkotása va-gyunk mindannyian.” Iz 64,7</p> <p>• Mit dolgozik a fazekas? (Agyagból edényt, vázát készít. Nagy gonddal formálja az agyagot és gyönyörködik munkájában.)</p> <p>• Miért mondhatjuk, hogy Isten a mi formá-lónk? (Ő is, mint a fazekas az agyagot, formál minket.)</p> <p>• Az általatok gyűjtött tulajdonságokból, az iméntiekből és saját tapasztalatainkból, él-ményeinkből is mire következtetünk? Milyen Isten? (Végtelenül jó, szeret minket.)</p> <p>2.3. Verscím keresése rejtvényel</p> <p>Gyerekek, fóliára rajzoltam egy keresztrej-tvényt. A rejtvény fősorába rejtettem annak a versnek a címét, amelyet ma tanulunk. Rónay György írta a verset. Olvasom az egyes sorok-hoz tartozó meghatározásokat, ti mondjátok a válaszokat! Mi a vers címe?</p> <p>1. sor: Isten egyszülöttjét így nevezzük.</p> <p>2. sor: Ide menekült a Szent Család Heródes elől.</p> <p>3. sor: József vezetéknevű költőnk kereszt- neve.</p> <p>4. sor: Megváltásunk jele, itt halt meg Jézus.</p> <p>5. sor: Ehhez hasonlította Istent a zsoltáros.</p> <p>6. sor: Zoltán keresztnevű költőnk vezetékneve.</p> <p>7. sor: Főapostol, a köszikla, akit Jézus hívott.</p> <p>8. sor: Ezt tette Jézus a halála utáni harmadik napon.</p> <p>• Ki olvassa fel a megfejtést? (Jelenlét.)</p> <p>• Magyarazzuk meg ezt a fogalmat! Gondoljá-tok ki, mit jelent és jelentkezzetek, én kérem Pannit, keresse meg ezt a címszót a Magyar Értelmező Kéziszótárban!</p>	<p>szemléltetés természeti képek- kel, bibliai idézetekkel, beszél- getés</p> <p>rejtvényfejtés fóliáról, frontális osztálymunkával</p> <p>beszélgetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>• Mit jelent a jelenlét? Kire mondjuk, hogy jelen van? (...) Panni, mit találtál? (A jelenlét valakinek vagy valaminek a helyszínen való léte.)</p>	<p>bemutató, megfigyelés</p>
<p>3. Célkitűzés A mai órán Rónay György Jelenlét című versét tanuljuk. Megmutatom a költő képét. Hallgassátok meg figyelmesen és mondjátok meg, kinek a jelenlétéről ír a költő!</p>	<p>szemléltetés a Magyar Életrajzi Lexikonból</p>
<p>4. A vers feldolgozása 4.1. A vers bemutatása 4.2. Intim pillanatok • Milyen érzéseket keltett benned ez a vers? Merre jártál képzeletben? Kinek a jelenlétéről ír Rónay György? (Nem nevezi pontosan meg, csak azt írja, Valaki, de mi ki tudjuk következtetni, hogy Istenre gondol.) 4.3. Lényegkiemelés válogató olvasással • Vegyétek elő a szöveget! Olvassátok el némán és húzzátok alá, hol van jelen az Isten? Hol találhatjuk meg? (Felhők és csillagok közt, fűben, fában, virágban.) • A versben található nagyon fontos szópárokat. Nevezzük őket kulcsszavaknak! Olvassátok el újra a szöveget, és húzzátok alá a kulcsszó párokat! (Mindenütt–mindenben, láthatatlan–látható.) 4.4. Költői kép magyarázata • Magyarázzuk meg, mit jelent: „csontokból és kőületekből szándékainak lábnyoma dereng feléd”! (Leletekből tudjuk, hogy valaha dinoszauruszok is éltek a földön. Kihaltak, mert Istennek más tervei voltak.) 4.5. A rímek és a versforma megfigyelése • Szótagoljátok némán a verssorokat! A szótagszámokat írjátok a sorok végére! Mit tapasztaltok? (Nem azonos szótagszámúak.)</p>	<p>ellenőrzés szóban</p> <p>néma válogató olvasás, ellenőrzés szóban</p> <p>beszélgetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Karikázzátok be az utolsó szótagokat! Mit tapasztaltok? (Nem rímel.) • Számoljátok meg hány sorból áll egy-egy versszak! Mit tapasztaltok? (Nem egyforma sorszámú, szabálytalan versszakok.) <p>Gyerekek, ezt a versformát úgy hívjuk, hogy szabadvers. A költő nem figyel arra, hogy a soroknak azonos szótagszáma, a sorvégeken rím legyen, úgy ír, ahogy mondanivalója szempontjából jónak látja.</p>	<p>megfigyelés egyénileg, ellenőrzés frontális osztálymunkában</p>
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy szép zenét hoztam. Hallgassuk meg Albinoni Adagio című művének részletét! Szeretném, ha halkan, aláfestésként szólna a zene, amikor az óra összefoglalásaként elolvassuk a verset. • Mit gondoltok, és a zenéből mire következtettek? Hogyan kell olvasnunk ezt a verset? Elindítom a magnót és bemutatok három módot. Melyik tetszik a legjobban? (Az egyik mód hadaró, a másik a helyes, a harmadik a végletekig vontatott. A verssorokat folyamatosan, egy levegővel kell olvasni, de az egyes szakaszok között szünetet tartunk.) • Tartsunk főpróbát! Most elindítom a magnót, ti suttogva, nagyon halkan mondjátok hozzá a szöveget magatoknak! • Füleltem, láttam, hallottam, hogy nagyon ügyesek voltatok, mint egész órán. Ki vállalkozik, hogy a verset bemutassa? 	<p>zenehallgatás, a zene hangulatának megfigyelése, ellenőrzés szóban</p> <p>bemutató, megfigyelés, ellenőrzés szóban</p> <p>a tartalmat kifejező versolvasás gyakorlása</p>

II. 8. ZELK ZOLTÁN: KEGYELEM

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek. A vers feldolgozása az elsőáldozást megelőző hetekben történik.

Tananyag: Zelk Zoltán *Kegyelem* című verse

Évfolyam: 4.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- Költői képek, eszközök megfigyelése.
- A hangsúly szerepe a tartalmat kifejező versolvasásban.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Elsőáldozók leszünk. Készülünk a Jézussal való találkozásra, megköszönjük kegyelmét.
- Versszeretet, szépérzék, érzelmi élet fejlesztése.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Szent Ferenc képe. A költő képe a magyar nyelv és irodalom szaktanteremből.

Koncentráció: Világlátó

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció 2.1. Ismerkedés a költővel • Gyerekek, ma Zelk Zoltán egyik versét tanuljuk. Nézzétek meg az arcképét, amelyet a táblára tettem! Anikó gyűjtőmunkát is hozott róla. Most elmondja nektek, mi fontosat kell tudni a költőről. (...) 2.2. A vers címének keresése • A vers címét egy játékos feladatba rejtettem. Könnyen meg fogják oldani azok, akik tudják a teljes magyar ábécét. Mindenki kapott egy papírlapot, amelyen számok vannak, egymás után, sorban. Minden szám alá karikát rajzoltam, azokba egy-egy betűt kell írni. A kettős karikához kétjegyű betű tartozik. Keressétek meg az ábécéből a betűket sorszám szerint, ezeket összeolvasva megkapjuk a vers címét. • Mi a vers címe? Így van. Kegyelem. A mai órán tehát Zelk Zoltán Kegyelem című versével foglalkozunk.</p>	<p>Zelk Zoltán arcképe az irodalmi arcképcsarnokból.</p> <p>Anikó az osztály legproblematikusabb magaviseletű tanulója. Nem véletlen, hogy őt választottam ki, a könyvtárban nem pusztán a feladatot készítettük el, hanem beszélgettem vele, csak vele voltam, vele foglalkoztam.</p> <p>Ellenőrzés fóliával.</p>
<p>4. A vers feldolgozása 4.1. Szómagyarázat • Gyerekek, magyarázzuk meg, mit jelent a kegyelem szó! Segítséget hoztam papírcsíkokon. A papírcsíkokra olyan gondolatokat írtam, amelyek jelenthetik a kegyelmet. Ezeket tegyük a táblára, ami nem való oda, azt tegyük félre! • Gyerekek, anya itt van most veletek az iskolában? Honnan tudjátok e pillanatban mégis, hogy szeret titeket? (Tiszta ruhát adott, uzsonnát csomagolt, kihegyezte a ceruzát, este finom vacsorával vár és mesél.) • Csak akkor szeret, amikor jól viselkedsz? (Nem, akkor is, amikor rossz fát tettünk a tűzre.)</p>	<p>Papírcsíkok az alábbi feliratokkal: ajándék szerető gondoskodás sorshúzás számítás jószág védelem bűnbocsátó isteni szeretet (fontos, hogy ez legyen a legutolsó papírcsík!)</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>• A Jóisten jelen van az életünkben úgy, mint anya? Csak akkor szeret minket, ha mindig jók vagyunk? Honnan tudjuk, hogy mégis szeret minket? Milyen látható jeleit adta szüntelen megbocsátásának, szeretetének? (A bűnbánat szentségét és az Oltáriszentséget rendelte, hogy vele találkozassunk.)</p> <p>• Így van. Ez most különösen fontos nekünk, hiszen néhány nap múlva elvégzitek első szentgyónásokat és elsőáldozók lesztek. Hogyan ünnepeltek? Felkészültetek már?</p> <p>4.2. A vers bemutatása</p> <p>• Most elmondom nektek Zelk Zoltán Kegyelem című versét. Hallgassátok, és figyeljétek meg, mit tart a költő a legnagyobb kegyelemnek!</p> <p>4.3. Intim pillanatok</p> <p>• Hogyan hatott rád ez a vers? Meg tudta sejtetni veletek a költő Isten jóságát? El tudta mondani? Mi a legnagyobb kegyelem? (Vétkeinket megbocsátja.)</p> <p>4.4. Szereplők megkeresése</p> <p>• Olvassátok el a verset némán! Húzzátok alá az élőlények neveit! (Gyíkra, csigára, ...)</p> <p>• Tudjátok-e, ki volt az a sokak által tisztelt szent, aki nagy barátságban volt a halakkal madarakkal, a Nappal, a Holddal? Prédikált és énekelt nekik! (Szent Ferenc.)</p> <p>• Mit gondoltok, vajon miért ment szívesen Szent Ferenc a természetbe? (Istenre emlékeztette, Isten jelenlétében érezte magát, könnyebb volt imádkoznia.)</p> <p>4.5. A rímek és a versforma megfigyelése</p> <p>• Olvassátok el némán a szöveget! Szótagoljátok a sorokat, a szótagszámokat írjátok a sor végére!</p> <p>• Mit vettetek észre? (Azonosak a szótagszámok.)</p>	<p>beszélgetés</p> <p>bemutató</p> <p>beszélgetés</p> <p>válogató olvasás</p> <p>beszélgetés</p> <p>Megnézzük a termünk falán azt a képet, amit egy egyházközségünkben élő fiatal lány festett nekünk Szent Ferencről.</p> <p>megfigyelés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Karikázzátok be a verssorok utolsó szótagjait! Mit tapasztaltok? (Rímelnek a sorok.) <p>4.6. Hangsúlygyakorlatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, olvassátok el a vers első sorát némán! Mely szavak hangsúlyosak? Jelöljük szaggatott aláhúzással! 	<p>Elmondhatjuk, de vissza nem követelhetjük, hogy ez a rím-fajta a bokorrím.</p>
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyakoroljuk a vers hangsúlyos olvasását! Tartsunk főpróbát! Először halkán, magatokban olvassátok el a verset! Ki vállalkozik, hogy szépen bemutassa a többieknek is? • Egy Franco Zefirelli nevű olasz filmrendező filmet készített Szent Ferenc életéről. Van benne egy rész, amikor Szent Ferenc egy csodálatos himnuszt énekel. Szeretném, ha jutna időnk délután arra, hogy a filmből megnézzük azt a részletet, amikor Szent Ferenc ezt a dalt énekli. A film zenéjét sokszor éneklik a fiatalok az ifjúsági misén. Gyakoroltam otthon, a hajlítások kis módosításával el tudom énekelni a dallamot a vers szövegével. Szívesen elénekelem, hallgassátok meg! 	<p>tartalmat kifejező versolvasás gyakorlása</p>

II. 9. GÁRDONYI GÉZA: ÍRÁS A BIBLIÁBA

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek. A vers feldolgozása az elsőáldozást megelőző hetekben történik.

Tananyag: Gárdonyi Géza Írás a Bibliába című verse

Évfolyam: 4.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- Költői képek megfigyelése, értelmezése.
- Versforma, rím, ritmus megfigyelése.
- Könyvészeti ismeretek: kiadó, kiadás éve, fordítás, illusztráció.
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

- Elsőáldozók leszünk. A szentgyónás, a szentáldozás, a Biblia mind-mind támaszaink. Erőt, vigaszt nyújtanak nekünk. A Bibliához való személyes kötődés építése.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka, csoportmunka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Papírcsíkok verssorokkal. Otthonról hozott Bibliák. Dalok a Bibliáról. Gárdonyi Géza képe a magyar nyelv és irodalom szaktanteremből.

Koncentráció: Világlátó, hittan

Előzmények: A tanulók azt a feladatot kapják, hogy hozzanak otthonról Bibliákat. Az olvasásfüzetbe ki kell gyűjteniük a bibliájuk jellemzői közül az alábbiakat:

- Melyik kiadó, melyik évben, hol adta ki a kötetet?
- Melyik fordítás alapján készült?

- Milyen kötésben van?
- Tartalmaz-e illusztrációkat?

Napközis foglalkozáson, szabadidős tevékenység keretében, a számítástechnika teremben megnézzük a Bibliát CD-ROM formában, címszavanként keressük benne. Természetesen azokat a szavakat adom meg keresésre, amelyekkel majd a versben találkozunk: drágagyöngy, vak, bölcs, király, galamb, angyal, hárfa, lant, Paradicsom, Mózes. Világlátó-rajz órai feladat lehet, hogy az olvasott címszavakhoz, szentírási részekhez rajzot készítsenek.

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció, célkitűzés 2.1. A befogadás előkészítése dallal • Gyerekek, egy szép dalt hoztam mára. Hallgassátok meg, miről szól! (A Bibliáról.) 2.2. Célkitűzés–szövegértelmezés Ma Gárdonyi Géza Írás a Bibliába című versét tanuljuk. Olvastunk-e már valamit Gárdonyitól? (Igen...) Íme az arcképe. Először ki kell derítenünk az alábbiakat: a) Mit jelent a szó? b) Mit neveztek Bibliának? c) Kinek szól a Biblia és mi az üzenete? Vegyétek elő a papírlapot, amelyre a Képes Bibliai Gyermeklexikonból a biblia címszót másoltam! Az a) kérdésre az A csoport, Peti, Jani oszlopa, a b) kérdésre a B csoport, Kati, Ildi oszlopa, a c) kérdésre a C csoport, Anna, Panni oszlopa válaszoljon aláhúzással! (Görög szó, könyvet jelent; az első keresztények neveztek így a szent iratokat; Isten üzenete minden embernek.) 2.3. A házi feladat ellenőrzése Tegyétek az asztalra a hozott Bibliákat! Ki szeretné elmondani, mit tudott meg otthon a könyvről? Hozzátok ki és a leírt házi feladatot is, mutassátok meg, olvassátok fel a többieknek!</p>	<p>Evangéliumi gyermekénekek című sorozat, Hárfá Evangéliumi Kiadó Alapítvány, Kicsi vagyok én című kazetta, B oldal 5. dal</p> <p>szemléltetés a költőről kérdések kivetítése főljáról</p> <p>Biblia címszó fénymásolva a Képes Bibliai Gyermeklexikonból</p> <p>csoportmunka</p> <p>ellenőrzés szóban</p> <p>beszélgetés, bemutatás</p>
<p>3. A vers elemzése 3.1. A vers bemutatása Hallgassátok meg Gárdonyi Géza versét, és figyeljétek meg, hogyan gondolkodott a Bibliáról! 3.2. Intim pillanatok Milyen hangulatot áraszt a vers? Milyen érzéseket keltett bennetek? Ti mit gondoltok a Bibliáról? Szerintetek Gárdonyi mit gondolt, ő tisztelte-e? (Igen...)</p>	<p>beszélgetés, ellenőrzés szóban</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>3.3. A Biblia sokféle nevének keresése Tegyétek az asztalra a fénymásolt versszöveget! Pillantsatok rá! Hány versszakból áll? (Négy.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Most ismét csoportmunkában fogunk dolgozni! Az A csoport az 1. versszakban, a B csoport a 2. versszakban, a C csoport a 3. versszakban húzza alá, mi mindennek nevezi Gárdonyi a Bibliát! • Ráismertek ezekre a szavakra? Ki szeretné megmutatni, milyen rajzot készített? Melyik történetet olvastátok? Gyertek ide az asztalomhoz! Mutassátok be! Mondjátok el! • Mi a véleményetek, Gárdonyi csak tisztelte a Bibliát vagy olvasta is? Miből gondoljuk, hogy olvasta is? (Tudta, miről írnak benne. Olyan szavakat írt, amelyek sokszor előfordulnak a Bibliában.) <p>3.4. Szómagyarázat, költői képek elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit jelent a törvény szó? Keressetek rokon értelmű szavakat! (Szabály, mindenkire vonatkozik.) • Mit jelent az, hogy örök törvény? (Régóta és még nagyon sokáig elmondja, mit szabad és mit nem.) • Mit jelent az, hogy királyon lánc? Mire használják a láncot? (Meggöti a rabok kezét, nem engedi, hogy szabadon azt tehessen, amit akar.) • Akkor a király nem teheti azt, amit akar? (Nem, rá is vonatkoznak a törvények.) • Mit jelent az, hogy rabon napfény. (A börtönben sínylődőknek a napfény jelentette a külvilággal való kapcsolatot. A Biblia reménység, erőt ad.) • Viharvertnek ereszet. Mondhatnánk ezt más szóval? (Menedék.) • Dóra közben kikereste a Magyar Értelmező Kéziszótárból, mi a rege. Most felolvassa. (A rege szájhagyomány útján terjedő történet.) 	<p>a padok között járok, ha szükséges a gyengéknek segíték</p> <p>ellenőrzés kivetítéssel</p> <p>bemutató, ellenőrzés szóban</p> <p>beszélgetés</p> <p>önálló munka</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>3.5. Az utolsó versszak elemzése Most érdekes feladat következik. Az utolsó versszak minden sorát külön papírcsíkra írtam. Szeretném, ha segítségével gondolatban kétválasztanánk a 4. versszakot. Felteszem az első csíkot. Mi van ide írva? Mit jelent?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felteszem a második sort. Mi van ide írva? Mit jelent? • Felteszem a harmadik, negyedik sort is... • Következik az ötödik sor. Mit vettetek észre? (Itt új gondolat következik, eddig a pusztulásról volt szó, most pedig arról, hogy ez a könyv örök.) • Erről szól a 6., 7., 8. versszak is? (Igen.) • Hol tudjuk tehát elválasztani az utolsó versszakot? (Középen, a negyedik sor után.) • Szerintetek melyik az a szó, amely átvezeti, megfordítja, szembeállítja a pusztulást az örök értékkel? (Csak.) <p>3.6. A versforma, a rímek megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Számoljátok meg a versszakok sorszámát! (8) • Mennyi a szótagok száma az egyes sorokban? (Nyolc és hét.) • Karikázzátok be az utolsó szótagokat! Mit vesztek észre? (Rímel.) • Vigyázat! Melyik sor melyikkel rímel?(1-3, 2-4 stb.) 	<p>olvasás, értelmezés papírcsíkokkal</p> <p>beszélgetés</p> <p>egyéni munka, ellenőrzés szóban</p> <p>Elmondhatjuk, hogy ez a rímforma a keresztrím.</p>
<p>4. Az órai munka összegzése</p> <p>4.1. Ismételt dalhallgatás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek, még egy dalt hoztam. Hallgassátok meg, és figyeljétek meg, mire szólít fel! (Olvasd egyre!) • Miért érdemes olvasni? Mit nyújthat nekünk a Biblia rendszeres olvasása? (Hitünk forrása, erőt, vigaszt stb.) • Kinek van már saját bibliája? Vannak külön kisgyerekeknek készített bibliák. Talán köztetek néhányan azt kapnak majd elsőáldozási ajándékként. <p>4.2. Hangos olvasás Gyakoroljuk a tartalmat kifejező versolvasást!</p>	<p>Evangéliumi gyermekénekek című sorozat, Hárfa Evangéliumi Kiadó Alapítvány, Kicsi vagyok én című kazetta, B oldal 4. dal</p> <p>ellenőrzés szóban.</p> <p>beszélgetés</p> <p>hangos olvasás</p>

II. 10. WEÖRES SÁNDOR: EGYSOROS VERS

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Témakör: Jeles napok, magyar ünnepek. A vers feldolgozása az elsőáldozást megelőző utolsó irodalom órán történik.

Tananyag: Weöres Sándor Egysoros vers című verse

Évfolyam: 4.

Az óra típusa: Új ismereteket közlő és gyakorló óra

Oktatási–képzési célok és feladatok:

- Költői képek, eszközök megfigyelése.
- Az írásjelek és az ismétlés szerepe a fokozásban.
- Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.
- Tartalmat kifejező versolvasás, versmondás fejlesztése.

Nevelési célok és feladatok:

Vasárnap elsőáldozók leszünk. Most még többször gondolunk Jézusra, aki a szívünkbe költözik. Várjuk Őt. Megköszönjük szeretetét.

Módszerek: Bemutatás, megfigyelés, válogató olvasás, hangos olvasás.

Munkaformák: Frontális osztálymunka, egyéni munka.

Eszközök, szemléltetés: Versszöveg fénymásolt lapon. Képregény Jób történetéről. Weöres Sándor: Egysoros versek. Általam készített képek jelekkel.

Koncentráció: Világlátó

Előzmények: Mivel mások érdeklődésére is számot tarthat, irodalmi színpad keretében dolgozzuk fel, dramatizáljuk Jób történetét. Teljes előadást a tanítási órán az időkeret szűkössége miatt nem tudunk tartani, de a gyerekek a képregény elemzésénél elmondhatják ismereteiket, élményeiket. Szép folytatás lenne egy másik alkalommal Jézus történetét összehasonlítani Jób történetével.

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>1. Óra eleji szervezés Köszönés, jelentés, felszerelések előkészítése.</p>	
<p>2. Ráhangolás, motiváció, célkitűzés 2.1. A jel fogalmának kibontása <ul style="list-style-type: none"> • Nézzetek a táblára gyerekek! Mit ábrázolnak az itt látható képek? Nevezzétek meg! (Stoptábla, elektromos áramot, feszültséget jelző tábla, halálfej, a méreg jele.) • Hogyan nevezzük őket együtt? (Jelek.) • Miért kellene ezek a jelek? (Fel akarják hívni az emberek figyelmét a veszélyre.) • Ki az, akinek már volt saját jele? (Mindegyikünknek az óvodában.) • Csak tárgyra rajzolnak jeleket vagy emberekre is? Emlékszel, Heni, milyen jelet rajzolt rád a pap bácsi, amikor tavaly megkeresztelkedtél? (Keresztet a homlokomra.) 2.2. Jób története: ismétlés képregénnyel <ul style="list-style-type: none"> • Tegyétek fel az asztalra a fénymásolt lapot! Mit láttok rajta? (Egy képregényt.) • Szeretném, ha felelevenítenénk segítségével Jób történetét! Kik vállalkoznak rá, hogy felolvassák a szöveget a képkockák alól? (...) • Gondoljatok vissza az irodalmi színpad foglalkozására is! Milyen jellel, hogyan figyelmeztette Isten Jóbot az igazi alázatosságra? (Elvesztette mindenét, sokat kellett szenvednie.) • Mit kellett tennie Jóbnak ahhoz, hogy megnyerje Isten kegyelmét? (Kialakította szívében az igazi alázatot, engedelmisséget, s megbánta bűneit.) </p>	<p>megfigyelés ellenőrzés szóban beszélgetés</p> <p>Rajztanár kolléganőm által készített képregény, egyes kockái alatt a történet egy-egy mozzanata van leírva tömören, így:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A hagyomány szerint Jób jó módú földbirtokos volt messze túl a Jordánon, Uz földjén. Nagy vagyona volt jószágban és terményben, és sok gyermeke is volt. 2. Egyszerre azonban csapások érték. Vagyonát elvesztette, fiai szerencsétlenül jártak és meghaltak, ő pedig súlyos beteg lett. 3. Barátai szerint ezeket a csapásokat bűnei büntetéseként kapta. 4. Ezért kiutasították a városból, s Jób nyomorúságosan egy szemétdombon élt. 5. Három barátja látogatta, de vigasztalás helyett csak a képzelt bűneit vetették szemére. Jób azonban egyre csak ártatlanságát bizonygatta. 6. Végül is Isten szavára megálzkodott, bűnbánatot tartott és kegyelmet nyert. Felgyógyult a betegségéből. 7. Az Úr kétszeresen adta vissza neki mindazt, amit elveszített, vagyont, gyermekeket, s az emberek részéről a megbecsülést.

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<p>3. Célkitűzés</p> <p>A mai órán Weöres Sándor egyik igen különleges versével ismerkedünk meg. A költő arcképét a táblára tettem. Mit tudunk már róla? (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vers címét egyelőre nem mondom meg, de érdemes nagyon-nagyon figyelni, mert különleges. Vajon miért? Hallgassátok! 	<p>beszélgetés, ismétlés, megfigyelés</p>
<p>4. A vers elemzése</p> <p>4.1. A vers bemutatása</p> <p>4.2. Intim pillanatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Most aztán jól megdöbbenetek és meghökentetek, ugye? Miért csodálkoztok ennyire? (Nagyon rövid a vers.) Szinte még nem is kezdtünk el figyelni és már vége is. <p>4.3. A művészi tömörség megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fordítsátok meg a képregényt, ott a vers szövege! A címét nem írtam oda, csak egy üres vonalat húztam, a címet mindjárt kitaláljuk! Mi a vers érdekessége? (Egy sor az egész.) • Ez a címe: Egysoros vers. Megmutatom nektek ezt a szép könyvet, délután belenézhetek, több egysoros vers van benne Weöres Sándortól. • Írjuk a címet a vers fölé! • Mit gondoltok? Miért ilyen rövid ez a vers? Nem tudott a költő többet írni, vagy nem volt kedve? <p>4.4. Személyragos határozószók megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvassátok el a verset némán! Hol lehet Isten a vers szerint? (Rajtad, benned.) • Kinek mondhatjuk azt: rajtad, benned? Nekem mondhatjátok? (Nem, csak annak, akit tegezünk.) • Nekem hogyan mondhatnátok? (Magán, magában, önön, önben.) • Melyik barátságosabb? (Rajtad, benned.) 	<p>beszélgetés</p> <p>megfigyelés, beszélgetés</p> <p>válogató olvasás, ellenőrzés szóban, beszélgetés</p>

Az óra menete, tevékenységek, feladatok	Módszerek, munkaformák, szemléltetés, megjegyzések
<ul style="list-style-type: none"> • Mit jelent az, hogy Isten rajtad? (Ha Isten „csak” rajtad van, nem pedig benned, nem tudod elfogadni a nehézségeket.) • Mit jelent Isten benned? (Ha benned van, akkor biztosan a szívedben van, feltétel nélkül hiszel, bízol benne, rábízod magad.) <p>4.5. Ellentétek keresése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Húzzátok alá kék színessel, mi az Isten rajtad! (Végtelen könny.) • Zöld színessel, mi az Isten benned! (Végtelen mosoly.) • Könny és mosoly. Milyen a kapcsolat a két szó között? (Egymás ellentétei.) • Mit jelent a végtelen szó? Mondd másként! (Nagy, sok, örök.) • Milyen a végtelen mosoly és könny? (Mindkettő sokáig tart.) <p>4.6. Az írásjelek megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nézzétek meg, milyen írásjeleket használt a költő? Nevezétek meg őket! (: ; .) • Milyen matematikai jellel helyettesíthetjük a kettőspontot? (Egyenlőségjellel.) • Milyen szerepe van a pontosvesszőnek? (Elválasztja a végtelen könnyet és a végtelen mosolyt.) 	<p style="text-align: center;">megfigyelés</p> <p style="text-align: center;">ismétlés</p>
<p>5. Az órai munka összegzése</p> <p>Gyerekek, nem véletlenül választottam éppen ezt a verset a mai órára. Vasárnap nagy napunk lesz, elsőáldozók lesztek. Az elmúlt órákon tanult versekkel is a Jézussal való nagy találkozásra hangolódtunk, készülődtünk. Ez nekem is nagy ünnep, nemcsak visszaemlékszem a kislánykoromra, az én plébános bácsimra, aki már nem él, hanem nektek is nagyon-nagyon örülök. Olyan büszke és boldog vagyok, mintha édesanyátok lennétek. Ezt a verset adom nektek útravalóul.</p>	

MELLÉKLET - SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

TÓTH ENDRE
Valaki véd

Valaki véd mindig engem,
mióta csak megszülettem.

Köröttem jár láthatatlan,
újra más és más alakban.

vigyázott rám ezer bajban,
pedig néha majd meghaltam.

Ha üldöztek jól elrejtett,
s jelezte a csapdát, vermet.

Mikor álltam bírák előtt,
ő adott szavamnak erőt.

Ha nehéz volt munkám, dolgom,
ő segített ezer módon,

s nem engedte semmiképpen,
hogy gyalázat, szégyen érjen.

Valaki véd, szeret engem,
pedig talán nem érdemlem.

JÓZSEF ATTILA
Betlehemi királyok

Adjonisten, Jézusunk, Jézusunk!
Három király mi vagyunk.
Lángos csillag állt felettünk,
gyalog jöttünk, mert siettünk,
kis juhocska mondta – biztos
itt lakik a Jézus Krisztus.
Menyhárt király a nevem,
Segíts édes Istenem.

Istenfia, jónapot, jónapot!
Nem vagyunk mi vén papok.
Úgy hallottuk, megszületél,
szegények királya lettél.
Benéztünk hát kicsit hozzád,
Üdvösségünk, égi ország!
Gáspár volnék, afféle
földi király személye.

Adjonisten Megváltó, Megváltó!
Jöttünk meleg országból.
Főtt kolbászunk mind elfogyott,
fényes csizmánk is megrogyott,
hoztunk aranyat hat marékkal,
tömjént egész vassfazékkal.
Én vagyok a Boldizsár,
aki szerencseny király.

Irul-pirul Mária, Mária,
boldogságos kis mama.
Hulló könnye záporán át
alig látja Jézuskáját.
A sok pásztor mind muzsikál
meg is kéne szoptatni már.
Kedves három királyok,
jóéjszakát kívánok!

ENDRŐDI SÁNDOR
Párbeszéd

„Ugye apám, az ég,
A szép csillagfátyol –
Távol van mitőlünk?”
- Szédítően távol!

„S Isten, ugy-e azért
Lakik a magasban,
Hogy mindent jól lásson?”
- Azért lakik ottan.

„Odaszállni mért nincs
Az embernek szárnya?”
- Fiam, az imádság
Fölemel hozzája!

KOZMA ANDOR

Jézus a vendég

Szegény ember, csak napszámos,
Kis családja igen számos,
Nagy, keserves munkát végez,
Azután ül az ebédhez.
Koldus ebéd, őreá vall,
Híg leveske csak egy tállal,
Pléh kanál benn körös-körül –
Ennek csak az éhes örül.

Szegény ember, jámbor ember
Mindjárt nekilátni nem mer,
Előbb halkán elrebegi,
Véle mondják a gyereki:
„Édes Jézus légy vendégünk,
Áldd meg, amit adtál nekünk!”

Jézus fenn az örök fényben,
Kedvét leli szegénységben,
Hajt az esdő, buzgó szóra,
Szerény, kedves meghívóra.
Veszi földi vándor képét,
A gunyhóig vonja léptét.
Bekopogtat ”szabad?” – tessék!
„Hej egy falat, beh jól esnék!”

Szegény ember és családja
Fáradt vándort jól ellátja.
„Hát bizony mi véknyan élünk.
Hanem azért egyél velünk.”
Jézus is kap egy kanalat,
Jut rá sok lé, kevés falat.
A szegénység gyöngé kosztját
Véle híven így megosztják.

S mint esznek edegélnek,
Tessékelve a vendégnek,
Szól az asszony: „Apjuk lássa,
A leveske mily pompás ma!”

Szól az ember: „Bizony anyjuk,
Ezt a levest itt nem hagyjuk!
Rég eszünk mi együtt, ketten,
De ilyen jót rég nem ettem.”

Szól egy kis lány: „Édes szülém,
Éledek e levestül én,
Pedig gyöngé beteg voltam,
Sorvadoztam, majd megholtam.”
Szól a fiuk: „Én is érzem,
Pezsdül tőle minden részem,
Szinte olyan erős vagyok,
Dolgozhatom mint a nagyok.”
S mind a többi apróbb cseléd
Eldicséri eledelét:
Ilyt – nincs is ennek mása –
Nem főz a király szakácsa.

Áldott megelégedettség
Fogja itt el kiki testét –
S öreg, apró, mind a hányan,
Esznek boldogan, vidáman.

Hát a vendég?... Űl csak szépen
Szeliden a durva széken
S nézi biztatón mosolyogva,
Milyen jó e jóknak dolga.
Feje körül szivárvány gyul,
Teste ködszövétté lágyul,
Megjelen egy fényes csillag
S Jézus elszáll, mint az illat.

Mire feltekint a jámbor
Boldog nép – már nincs a vándor.
Vajh' ki volt ő, hova lett ő?
Vajjon jóízűt evett ő? ...
A szivekre halkan száll a
Tiszta értés s zeng a hála:
Édes Jézus, Téged áldunk,
Te voltál ma vendég nálunk.
Te, ki jó szegényeknek osztod
Életére a malasztot!

DSIDA JENŐ
Templomablak

Kik csak az uccán
járnak-kelnek,
szépséget rajta
nem igen lelnek,
kiváncsi szemmel
rá nem tapadnak:
csak egy karika,
szürke karika,
ólomkarika,
vén templomablak.

Rácsa rozsdás,
kerete málló,
emitt moh lepi,
amott pókháló, –
sütheti napfény,
sötét örökre,
mint világtalan,
bús világtalan,
agg világtalan,
húnyt szeme-gödre.

De ki belép
a tág, iromba,
boltozatos,
hűvös templomba
s belülről pillant
ablakára,
megdőbbenten áll,
megkövülten áll: –
Nézz a csodára! –

Színek zengése!
fények zúgása!
Mártír mosolya!
Szűz vallomása!
Kék, ami békül,
piros, ami lázad!

Magasba ragad,
a mennybe ragad
lángtüнемény
és tűzkáprázat!

Ó, titkok titka:
a földön ittlent
belülről nézzen
mindenki mindent,
szemet és szívet
és harcot és békét! –
Áldja meg az Úr,
áldja meg az Úr,
a belülről látók
fényességét!

PÓSA LAJOS
Nyárban

Jó Istenünk,
Itt van a nyár,
Áldásodtól
Víg a határ.

Arany kalászt
Ringat a szél,
Arany kalász
Rólad beszél.

Földre borúl
A magvető,
Hálát rebeg,
Gondviselő!

Dicsértessél,
Mi Istenünk!
Jóságodból
Lesz kenyertünk.

Zengje szívünk,
Kiáltsa szánk:
Te vagy a mi
Édes Atyánk!

RÓNAY GYÖRGY

Jelenlét

Nézz föl az égre: ott van
felhők és csillagok közt.

Pillants körül a földön:
ott van fűben, virágban,
állatok ámuló szemében,
emberek arcán.

Áss le a föld alá:
csontokból és kőületekből
szándékainak lábnyoma
dereng feléd.

Mindenütt láthatatlan.

Mindenben látható.

ZELK ZOLTÁN

Kegyelem

Sohase lép gyíkra csigára
soha egy feltámadt fűszálra
a földön járó isten lába
de vétkeinket eltapossa
mert vétkeinket megbocsátja.

WEÖRES SÁNDOR

Egysoros vers

Isten rajtad: végtelen könny; Isten benned: végtelen mosoly.

GÁRDONYI GÉZA

Írás a Bibliába

– Az Újszövetség könyve elé –

Ez a könyv a könyvek könyve,
Szegény ember drágagyöngye.
Égi harmat lankadtaknak,
Világosság földi vaknak.
Bölcsességnek arany útja:
Boldog, aki rátalál!
Szomjas lelkek forrás-kútja,
Hol pohárral Krisztus áll.

Ez a könyv az örök törvény,
Királyon lánc, rabon napfény,
Tévelygőnek hívó harang,
Roskadónak testvéri hang.
Elhagyottnak galambbúgás,
Viharvertnek ereszet,
Haldoklóknak angyalsúgás:
„Ne félj, fogd a kezemet.”

Gyermeknek is „Mily szép rege”,
Bölcsnek: „Rejtelmek tengere!”
Fal, - s túl rajta élő hangok,
Köd, s benn zengő hárfák, lantok.
Templomok közt legszebb templom:
Csak megnyitom s benn vagyok.
Ablakán a Paradicsom
Rózsáira láthatok.

Minden fakul, minden romlik,
Márványvár is összeomlik.
Biborleplek ronggyá mállnak,
Dicsőségek füstbe szállnak.
Csak ez a könyv nem tér porba,
Mintha volna élő lelke!...
Ez a könyv a Mózes bokra:
Isten szíve dobog benne.

BIBLIOGRÁFIA

A „Skapuláré” jeligéjű pályázó iskolájának helyi tanterve és helyi kerettanterve

Római katolikus hittan tanterv és minta tanmenetek

Gyermekirodalom, szerk. KOMÁROMI Gabriella, Bp., Helikon, 1999.

Hétszínvirág: Olvasókönyv a 3. osztály számára, írta és összeállította BURAI Lászlóné és FARAGÓ Attiláné, Celldömölk, Apáczai, 2002.

Hétszínvilág: Olvasókönyv a 4. osztály számára, írta és összeállította BÁTHORI Anna Zsuzsanna, Celldömölk, Apáczai, 2001.

Szentek élete I-II, szerk. DIÓS István, Bp., Szent István Társulat, 1990.

Új magyar irodalmi lexikon, Bp., Akadémiai, 2000.

Magyar életrajzi lexikon I., Bp., Akadémiai, 1981.

Magyar életrajzi lexikon III., Bp., Akadémiai, 1985.

Magyar néprajzi lexikon I., Bp., Akadémiai, 1977.

Magyar értelmező kéziszótár, szerk. JUHÁSZ József, Bp., Akadémiai, 1987.

Biblia, Bp., Szent István Társulat, 1987.

Képes Biblia, Szeged, Agapé, é. n.

BLASKÓ Mária, *A Kiszézus és barátai*, Szalézi Művek, é. n.

Dr. G. CLAUSS, Dr. H. HIEBSCH, *Gyermekpszichológia*, Bp., Akadémiai, 1983.

Annabel CRAIG, Cliff ROSNEY, *Természettudományi kisenciklopédia*, Bp., Park, 2005.

FORRAY Katalin, *Ének az óvodában*, Bp., Zeneműkiadó, 1979.

HEGEDŰS Géza, *A magyar irodalom arcképcsarnoka*, Bp., Trezor, 1992.

KÓSA László, SZEMERKÉNYI Ágnes, *Apáról fiúra: Néprajzi kalauz*, Bp., Móra, 1979.

Gerhard KROLL, *Jézus nyomában*, Bp., Szent István Társulat, 1985.

SZÉKELY András, *A betlehemi éjszaka a művészek szemével*, Bp., Officina Nova é. n.

Dr. TELEKI Béla, *Kisiskolás a családban*, Bp., Szent Gellért, 1992.

WEÖRES Sándor, *Egysoros versek*, Bp., Magyar Helikon–Szépirodalmi, 1979.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	1
I. A VERS MEGKÖZELÍTÉSE.....	2
I.1. Az első kulcs – a tantervi követelmények	2
I.2. A második kulcs – a tanító személyisége	3
I.3. A harmadik kulcs – neveltjeink	4
I.4. Kattan a zár!.....	5
II. ÓRATERVEZETEK	6
II.1. Tóth Endre: Valaki véd	6
II.2. József Attila: Betlehemi királyok	10
II.3. Endrődi Sándor: Párbeszéd	15
II.4. Kozma Andor: Jézus a vendég.....	20
II.5. Dsida Jenő: Templomablak	24
II.6. Pósa Lajos: Nyárban.....	28
II.7. Rónay György: Jelenlét	32
II.8. Zelk Zoltán: Kegyelem.....	37
II.9. Gárdonyi Géza: Írás a Bibliába	41
II.10. Weöres Sándor: Egysoros vers.....	46
MELLÉKLET – SZÖVEGGYŰJTEMÉNY	50
BIBLIOGRÁFIA	60